



CZU 343.98

CONCEPTUL DE SECURITATE CRIMINOLOGICĂ

Valeriu BUJOR,

doctor în drept, profesor universitar, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată

Andrei CLĂȘEVICI,

doctorand, ULIM

REZUMAT

În prezentul studiu au fost analizate publicații științifice din Republica Moldova și din alte țări, unde în mod direct ori tangențial a fost abordată problema securității criminologice. Autorii au avut drept scop elucidarea caracteristicilor esențiale ale conceptului de securitate criminologică și, în final, formularea unei definiții proprii a noțiunii respective. Securitatea criminologică este definită ca starea de protecție contra pericolului și amenințărilor criminale la adresa intereselor legitime ale individului sau colectivităților de indivizi, asigurată și garantată prin mijloace specifice, în cadrul unui sistem de asigurare a securității criminologice.

Cuvinte-cheie: securitate, securitate criminologică, asigurarea securității criminologice, pericole și amenințări criminale.

CONCEPT DE SECURITE CRIMINOLOGIQUE

Valeriu BUJOR,

docteur en droit, professeur universitaire, Institut des Sciences Pénales et Criminologie Appliquée

Andrei CLĂȘEVICI,

doctorand, ULIM

RÉSUMÉ

Dans le présent étude ont été analysées les publications scientifiques de la République de Moldova sans négliger les autres pays, où directement ou indirectement a été abordé le problème de sécurité criminologique. Le but des auteurs a été d'élucider les caractéristiques essentielles du concept de sécurité criminologique et, au final, formuler une définition propre de la notion respective. La sécurité criminologique est définie comme état de protection contre la peur et les menaces criminelles à l'adresse des intérêts légitimes de l'individu ou des collectivités d'individus, assurée et garantie par l'intermédiaire des moyens spécifiques, au sein d'un système d'assurance de sécurité criminologique.

Mots clés: sécurité, sécurité criminologique, l'assurance de la sécurité criminologique, dangers et menaces criminels.

Introducere. După cum de-
notă numeroase cercetări, în
prezent, *securitatea* cetățenilor, a
societății și a statului este amenin-
țată cel mai grav de *criminalitate*
și de interesele criminale, deoarece
criminalitatea are un puternic im-
pact negativ și destabilizator asupra
tuturor sferelor vieții sociale și de
activitate ale statului, frânând consi-
derabil dezvoltarea social-economi-
că a acestora [13, p. 8; 16, p.53]. Pe
de altă parte, se susține că întrucât
criminalitatea a înregistrat în pre-
zent o recrudescență fără precedent,
perfecționându-și formele de mani-
festare, termenul de *securitate* tot
mai mult a început să fie utilizat nu
doar în sfera militară, juridică, eco-
nomică, dar și în activitatea cotidi-
ană [21, p. 172]. Sub acest aspect,
cercetătorii au pus în discuție pro-
blema *securității anticriminale* [17,

p. 13-16; 19, p. 14] (sau a *securității
anticrimă* [2, p. 86]), dezvoltân-
du-se astfel o adevărată *teorie a
securității criminologice* [15; 25, p.
5-9; 26; 4; 3]. În același timp, con-
ceptul de *securitate criminologică*
este considerat de unii cercetători
discutabil [22, p. 58].

În viziunea noastră apariția
unei teorii criminologice sectoriale
constituie nu doar lansarea în cir-
cuitul științific a unui nou concept
științific, dar o schimbare radicală,
o redirecționare a politicii anticrimă
de la una represivă (de luptă, con-
tracarare) la una preponderent pre-
ventivă (de apărare și anticipare, de
protecție, profilaxie).

Prezentul studiu are drept scop
elucidarea caracteristicilor esențiale
ale securității criminologice și for-
mularea unei definiții proprii a
noțiunii respective. Au fost analiza-

te publicații științifice din Republica
Moldova și din alte țări, unde în mod
direct ori tangențial a fost abordată
problema securității criminologice.

Rezultatele obținute și discuții.

Pentru prima oară în spațiul mol-
dovenesc, într-un manual de crimi-
nologie Valeriu Bujor și Octavian
Bejan, [7] au inclus o temă dedicată
securității criminologice, aceasta
fiind definită ca starea obiectivă în
care nimeni nu poate sau nu vatămă
în mod criminal interesele legiti-
me ale unei persoane sau ale unui
grup de persoane (grup, societate,
stat, alianță de state) [7, p. 114; 3,
p. 4]. Această definiție este una ge-
nerală, destinată studentului pentru
o înțelegere a noțiunii respective,
fiind scoase în evidență principalele
aspecte – *starea în care în mod cri-
minal nu sunt vătămate interesele
cuiva*. În manual, autorii definesc și



noțiunile de bază ale conceptului de securitate criminologică: asigurarea securității criminologice, obiectul securității criminologice, pericole pentru securitatea criminologică, subiecți ai asigurării securității criminologice, sistemul de asigurare a securității criminologice, scopul asigurării securității criminologice, activitatea de asigurare a securității criminologice [7, p. 114-115].

În linii generale, în manualul criminologilor moldoveni, atestăm conceptul securității criminologice promovată de profesorul Mihail Babaev și discipolii acestuia Vladimir Pleșacov și Valeriu Bujor [14; 15; 26; 13, p. 6-14; 7]. Principalele teze ale acestuia au și stat la baza formulării propriului concept al securității criminologice pe care încercăm să-l formulăm în acest studiu. Criminologii Mihail Babaev, Vladimir Pleșacov și Valeriu Bujor definesc securitatea criminologică ca *starea obiectivă de protecție a intereselor vitale, și ale intereselor de altă natură ale persoanei, ale societății și ale statului împotriva atentatelor criminale și a pericolului acestor atentate, cauzat de diferiți factori criminogeni (fenomene și procese), de activitatea criminală și de interesele criminale. Securitatea criminologică înseamnă și conștientizarea de către cetățeni a acestei protecții contra pericolului criminal sau atentatelor criminale.* [15; 13; 25, p. 5-9; 27, p. 211; 13, p. 10; 6, p. 94; 1, p. 15].

Un alt studiu, cu referire la securitatea criminologică îl atestăm la cercetătoarea Irina Iacob care constată, pe bună dreptate, că problema securității criminologice, lansată în criminologia autohtonă de către Valeriu Bujor, în mod nejustificat nu a fost recunoscută de comunitatea științifică autohtonă (drept dovadă servind lipsa studierii acesteia în literatura de specialitate) [11, p. 38].

Irina Iacob susține că teoria securității criminologice este chemată să creeze fundamentul științific necesar pentru armonizarea activității de ocrotire a ordinii de drept a statului cu interesele cetățenilor, populației, care în esență pretinde la un grad mai sporit de protecție față de atentatele criminale, unde orga-

nele de drept trebuie asociate nu cu organe de forță, represive, ci cu organe de protecție socială [11, p. 40]. Anume starea de securitate este sensul și valoarea supremă a activității statului și societății în sfera contracarării criminalității, afirmă Irina Iacob, concluzionând că securitatea criminologică în esență presupune: în primul rând, starea de protecție a intereselor vitale ale persoanei, societății și statului față de atentatele criminale; în al doilea rând, starea de protecție față de pericolele acestor atentate, generate de diferiți factori criminogeni; în al treilea rând, conștientizarea de către indivizi a unei asemenea protecții [11, p. 41].

Careva alte studii, cu referire la securitatea criminologică, în Republica Moldova nu am atestat. Și nici într-un act normativ din țară, cu referire la securitate, termenul de securitate criminologică de asemenea nu-l atestăm, fapt ce denotă că teoria securității criminologice necesită a fi în continuare promovată și fundamentată. Considerăm că recunoașterea și aplicarea acestei teorii va fi benefică nu doar dezvoltării științei criminologice, dar și practicii anticrimă, sub aspectul prevenirii infracționalității. Suntem de acord cu afirmația că, în condițiile recunoașterii și aplicării teoriei securității criminologice, contracararea criminalității se va transforma într-o activitate desfășurată de către stat (cu implicarea societății) în vederea creării și menținerii unui regim de securitate criminologică a populației, regim absolut indispensabil pentru liniștea și dezvoltarea armonioasă a societății [118, p. 42]. Susține această idee și profesorul Gheorghe Costache [9, p. 8].

Printre cercetătorii din Federația Rusă, cu studii reprezentative în securitatea criminologică, enumerăm cele realizate de Ghenadie Avanesov, Mihail Babaev, Vladimir Pleșacov, Semion Lebedev, Ghenadie Gh. Gorșencov, Ghenadie N. Gorșencov, Dimitrie Simonenco.

În *manualul de Criminologie*, editat la Moscova, autori – renumiții criminologi Ghenadie Avanesov, Serghei Inșancov, Semen Lebedev, în capitolul asigurarea criminologică a securității naționale se referă atât

la bazele criminologice a securității naționale, cât și la noțiunea și esența securității criminologice [23, p. 470].

Autorii manualului susțin necesitatea unei teorii criminologice speciale și dezvoltarea ei continuă – teoria securității criminologice, afirmând că problema securității criminologice are importanță teoretică și practică deosebită pentru realizarea politicii de stat în domeniul controlului asupra criminalității, care dă un impuls pentru înnoirea arsenalului de idei în acest domeniu. Aceștia consideră o atare teorie actuală și progresivă, chemată să fundamenteze o nouă ideologie de contracarare a criminalității [23, p. 473]. Se afirmă că în ierarhizarea formelor de asigurare a securității criminologice, pe prim plan trebuie să fie apărarea de sursă (izvorul) pericolului și doar secundar – influența asupra sursei de pericol criminal.

Profesorul Ghenadie Avanesov cu colegii, se expun asupra conținutului măsurilor de securitate criminologică care trebuie să fie îndreptate în primul rând contra pericolelor asupra persoanei, adică văd persoana ca nucleu al măsurilor de asigurare a securității criminologice. Un rol aparte ei acordă prevenirii victimologice ca componentă a securității criminologice [23, p. 477-479].

Prezintă interes teza cu referire la controlul criminalității de către lumea criminală, având în vedere criminalitatea organizată și cea profesională care dezvoltă structuri și metode de asigurare a propriei securități prin metode nejuridice și de alternativă sistemului oficial de asigurare a ordinii de drept. Plus la aceasta, lumea criminală face tot posibilul de a slăbi sistemul de asigurare a securității și a ordinii de drept [23, p. 480]. De asemenea, autorii promovează necesitatea fundamentării criminologice a cadrului normativ ce ține de securitatea națională la general, a asigurării criminologice a diferitor forme a securității (informaționale, economice, sociale etc.), dar și asigurarea economică a securității criminologice [23, p. 483, 487]. Referindu-se la criteriile de apreciere a eficacității



măsurilor de asigurare a securității criminologice, consideră că aprecierea socială trebuie să fie criteriul de bază, deoarece este fundamentat pe resimțirea de oameni a stării de protecție de criminalitate [23, p. 485]. În final criminologii definesc *securitatea criminologică ca totalitatea măsurilor de ordin politic, ideologic, economic, social-psihologice, juridice și de altă natură, elaborate și realizate de organele competente ale statului, structurile sociale prin care cetățenii vizează preîntâmpinarea (prevenirea) atentatelor criminale la drepturile și interesele persoanei, societății, statului* [23, p. 473].

Un alt criminolog, Ghenadie Gorșencov în lucrarea fundamentală *Securitatea anticriminală a persoanei* [18], alături de alte tipuri principale de securitate anticrimă [18, p. 131-174] dezvăluie esența securității criminologice [18, p. 174-185]. Acesta consideră că lanțul: *criminalitatea – izvor al pericolului – pericol (amenințare) – securitate*, nu este unul logic și propune o altă formula: *izvor al pericolului criminal – pericolul criminal – securitatea anticriminală* [18, p. 182]. Termenul securitate anticriminală nu vine în contradicție cu cel de securitate criminologică; primul are în vedere rezultatul activității de asigurare a securității, al doilea – însăși activitatea criminologică. În dependență de specificul acestor măsuri și subiecților care le realizează, activitatea de asigurare a securității (anticriminale) a obiectului va avea caracterul respectiv: penală, penitenciară, antiteror etc. În acest context, se are în vedere activitatea criminologică ce ține de asigurarea securității obiectului sau protecția de pericol criminal.

Ghenadie Gorșencov, în contextual studiului realizat, formulează noțiunea de securitate criminologică a persoanei ca *starea de protecție a acesteia de pericole criminale, cu luarea în calcul a proprietăților persoanei, care permite prevederea pericolelor criminale directe sau indirecte, evitarea și împotrivirea (contracararea) amenințărilor; datorită condițiilor special create pentru aceasta* [18, p. 183].

Un alt studiu fundamental – *Criminalitatea și societatea*, a fost realizat de Sieabșah Șapiev. Un capitol separat în această lucrare este dedicat securității criminologice [29]. Spre deosebire de alți autori, Șapiev analizează securitatea criminologică prin prisma securității naționale, la nivel de societate. De aceea și definiția securității criminologice, propusă de cercetător, diferă de cele tradiționale întâlnite în literatura de specialitate, *securitatea criminologică este considerată ca o caracteristică calitativă a funcționării statului, care reflectă capacitatea acestuia de a asigura și a apăra prin metode și forme legitime relațiile sociale de influența factorilor distructivi (fenomene și procese) care amenință calitatea socială, fizică și spirituală a persoanei și societății în ansamblu* [29, p. 414]. Securitatea, consideră Sieabșah Șapiev, se prezintă ca o categorie sistemică care reflectă, după conținut, trei straturi (niveluri): 1) social-economic, 2) geopolitic, 3) politico-juridic și organizațional-juridic.

Pericolul criminal (atentate criminale, procesele criminale și interesele criminale) este considerat de autor, nu doar ca unul din pericolele la adresa societății, ci principalul factor distructiv la adresa securității naționale, ca megaproblemă a funcționării societății și a civilizației umane. Autorul afirmă că rolul primordial în fundamentarea politicii anticrimă îl constituie consolidarea teoriei securității criminologice [29, p. 416].

Această teză este împărtășită și de criminologul rus Semion Lebedev în articolul *Securitatea criminologică în sistemul securității naționale a Rusiei* [24]. Este semnificativ, în viziunea noastră, că redacția jurnalului *Российский криминологический взгляд*, a plasat acest articol în rubrica – Victimologie.

Semion Lebedev, sugerează că securitatea, asigurarea și starea acesteia, sunt acel teren, unde prevenția statală a infraționalității și represiunea statală trebuie să se împreuneze armonios, pentru a crea condiții decente de conviețuire liniștită a oamenilor [24, p. 104].

Criminologul împărtășește opinia conform căreia securitatea statului și societății este starea de protecție a intereselor vitale de pericole interne și externe și că securitatea este o caracteristică esențială a sistemului social și garanție a existenței acestuia, caracterizându-se prin așa semne sistemice ca: integritate, stabilitate și independență [24, p. 104].

Din totalitatea pericolelor la adresa securității naționale, Simion Lebedev evidențiază criminalitatea și, de aici, necesitatea includerii în *Legea despre securitate* a componentei criminologice unde să fie prevăzute aspectele ce țin de asigurarea socială și statală a controlului asupra criminalității, proceselor și fenomenelor care o determină; aprecierea în plan juridic a obiectelor și subiecților asigurării securității criminologice, sarcinile și funcțiile acestora, competențele și responsabilitatea pentru neasigurarea securității statului, societății, persoanei. [29, p. 105].

Într-adevăr, o asemenea reglementare legislativă ar permite crearea bazei juridice a asigurării criminologice a securității naționale. În acest context precizăm că în pofida declarațiilor, la nivel politic și al conducătorilor organelor de drept, referitor la prioritatea prevenirii criminalității, de facto, prevenția rămâne în afara reglementării juridice și fără careva consecințe pentru responsabilii de realizarea măsurilor preventive în asigurarea ordinii de drept și a securității criminologice.

Criminologul Lebedev descrie mecanismele asigurării criminologice a securității naționale: sociale, juridice, economice, informaționale, administrative [29, p. 105-107] și domeniile în care se manifestă securitatea criminologică: politic, economic, informațional, social, ecologic, militar, tehnico-științific etc. [29, p. 108-109]. Deosebit de interesante sunt și următoarele teze ale criminologului: necesitatea aprecierii criteriilor stării optime de securitate, necesitatea dezvoltării teoriei și practicii asigurării criminologice a securității naționale, crearea structurilor (centrului) informațional-analitice în domeniul securității criminologice care ar



elabora programe complexe vizând controlul asupra criminalității [29, p. 109-110].

Și cercetătorul Dumitru Simonenco, afirmă că *securitatea criminologică* este starea obiectivă de protecție a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, societății și statului de atentate infracționale, pericolul unor asemenea atentate și conștientizarea de către persoane a stării de protecție [28, p. 17].

Lucrările analizate de noi sunt reprezentative, alte lucrări derivă deja din acestea, de aceea ne-am oprit aici. La general, în spațiul ex-sovietic, securitatea criminologică este definită ca starea de protecție a intereselor legitime ale persoanei, societății și a statului de pericole externe și interne, generate de fenomene care într-o măsură sau alta au tangențe cu criminalitatea, atentate social periculoase, activități infracționale, interese criminale. Atare definiție, cu unele particularități, întâlnim practic la toți autorii care au abordat problema securității criminologice. Aceasta se poate explica prin faptul că sunt inspirate din aceleași surse din Federația Rusă, unde conceptul de securitate criminologică, a și fost lansat în circuitul criminologic. În același timp precizăm că în majoritatea studiilor unde este abordată problema securității criminologice ca subiect de discuții, aceasta este analizată în contextul altor probleme criminologice, cum ar fi criminalitatea organizată, criminalitatea economică, criminalitatea minorilor, migrația etc.

Analizând și generalizând mai multe studii de valoare în domeniu, am încercat să formulăm o proprie definiție a securității criminologice, fiind conștienți de faptul că de înțelegerea noțiunii respective depinde formularea scopului, sarcinilor și funcțiilor sistemului de asigurare a securității criminologice a diferitor obiecte (persoanei, societății, statului, organizației).

Securitatea criminologică o definim ca starea de protecție contra pericolului și amenințărilor criminale la adresa intereselor legitime ale individului sau colectivităților de indivizi, asigurată și garantată prin

mijloace specifice, în cadrul unui sistem de asigurare a securității criminologice.

În continuarea studiului nostru vom aborda și alte noțiuni care, în ansamblu, constituie conceptul securității criminologice.

Obiectul securității criminologice, este format din interesele vitale, drepturile și libertățile, viața și sănătatea cetățenilor, proprietatea, instituțiile statale și sociale, a căror funcționare asigură prevenirea crimelor și protecția contra atentatelor criminale [6, p. 95; 13, p. 12].

Referitor la starea obiectivă de protecție pe care o presupune conceptul de securitate criminologică, atragem atenția că specialiștii criminologi recunosc că însăși noțiunea în cauză este una relativă și nu absolută [13, p. 11] (întrucât în realitate nu poate fi asigurată o securitate absolută [3, p. 4]. În viață, amenințările criminale, riscurile și pericolele, ca și manifestările criminale reale, vor exista atât cât va exista și societatea. Iată de ce este greșită părerea că ar putea exista o stare de securitate în care să lipsească, cu desăvârșire, manifestări/ conduite antisociale, criminale. O asemenea stare practic este de neatins [6, p. 94]. Altfel spus, starea de securitate poate fi apreciată ca un nivel zero de survenire a pericolului sau amenințării doar ipotetic, sub aspect practic (real) starea absolută de securitate, fiind imposibilă [16, p. 53]. Din considerentele date, specialiștii propun a reflecta asupra parametrilor acestor pericole, asupra condițiilor care le-ar reduce la un nivel minim posibil, condiții în care starea și dinamica criminalității să reacționeze prompt și adecvat la eforturile anticriminogene ale societății și statului [6, p. 94]. Prin urmare, starea securității criminologice, nefiind una absolută, ar putea fi apreciată în funcție de grad și probabilitate (de exemplu: foarte mare, mare, medie, mică și foarte mică) [3, p. 4], iar scopul asigurării acesteia ar consta în crearea și menținerea unui nivel socialmente acceptabil și maximum posibil de securitate criminologică în condiții social-istorice concrete [13, p. 12; 8, p. 198].

Referindu-ne la pericolele ce

amenință securitatea criminologică (și care de altfel îi determină esența și natura), trebuie precizat că din categoria acestora fac parte, în primul rând, criminalitatea sub toate formele sale (ex.: criminalitatea economică, criminalitatea contra proprietății, criminalitatea organizată, criminalitatea tenebră, criminalitatea informatică, corupția etc.), ansamblul de cauze și condiții ce determină criminalitatea și care creează un pericol criminal real sau potențial la adresa obiectelor securității criminologice; or, altfel spus, totalitatea factorilor criminogeni care pun în pericol interesele vitale ale persoanei, societății și statului [3, p. 95; 13, p. 12]. În esență, pericolele și amenințările criminale constituie factori care pot să distrugă sau care distrug, parțial sau totalmente, obiectul securității criminologice [3, p. 9].

Asigurarea securității criminologice, în studiile de specialitate aceasta este definită ca activitatea statului, a societății și a instituțiilor acestora bazată pe principiile programării și planificării complexe, având scopul să atingă un asemenea nivel de protecție a intereselor vitale și esențiale ale persoanei, societății și statului, care să corespundă criteriilor de bază ale securității criminologice posibilă în anumite condiții istorice [3, p. 94].

Important este că activitatea de asigurare a securității criminologice include în sine totalitatea măsurilor economice, politice, juridice, organizaționale și de altă natură orientate spre [13, p. 13]:

- apărarea drepturilor constituționale, a libertăților, inviolabilității persoanei și a proprietății acesteia împotriva atentatelor criminale;
- asigurarea eficacității sistemului de prevenire a criminalității;
- prevenirea amenințărilor și riscurilor criminale la adresa stării socialmente acceptabile de securitate criminologică;
- reacția adecvată la apariția amenințărilor criminale și la modificarea stării socialmente acceptabile de securitate criminologică;
- lichidarea și minimalizarea consecințelor atentatelor criminale.

Intensitatea activității de asigurare a securității criminologice depin-



de, în mare măsură, de amenințările (pericolele) față de *securitatea criminologică*, de gravitatea și parametrii devierii de la starea socialmente acceptabilă a acesteia [6, p. 96].

În paralel, cercetătorii identifică și sarcinile prioritare ale *activității de asigurare a securității criminologice* [13, p. 12-13]:

1) asigurarea unei protecții eficiente a obiectelor *securității criminologice* față de atentatele criminale;

2) reducerea gradului de vulnerabilitate al obiectelor *securității criminologice* față de atentatele criminale;

3) crearea unui sistem de asigurare a *securității criminologice* și asigurarea funcționării eficiente a acestuia;

4) neutralizarea și eliminarea factorilor generatori sau determinanți ai criminalității.

În cele din urmă, complexitatea activității de asigurare a securității criminologice determină conturarea unui adevărat *sistem de asigurare a securității criminologice* prin care înțelegem totalitatea subiecților, măsurilor politice, juridice, organizaționale, economice, științifice etc., orientate spre menținerea unui nivel de *securitate criminologică* socialmente acceptabil; asigurarea financiară, cu resurse tehnice, materiale și de altă natură a acestor măsuri [6, p. 9; 13, p. 12]. Or, altfel spus, *sistemul securității criminologice* cuprinde totalitatea subiecților, măsurilor și mijloacelor utilizate în activitatea de asigurare a acesteia.

În același timp, doctrina identifică și o serie de *funcții* proprii *sistemului de asigurare a securității criminologice*, care constau în [13, p. 13]:

– elaborarea *strategiei de asigurare a securității criminologice*, asigurarea juridică, financiară, materială etc. a activității structurilor de stat, obștești și particulare a cetățenilor implicați în realizarea acesteia;

– elucidarea, evaluarea, eliminarea sau neutralizarea surselor amenințărilor criminale față de obiectele *securității criminologice* și controlul operativ-profilactic al stării acestora;

– evaluarea stării *securității criminologice* în țară, prognozarea tendințelor de dezvoltare a acesteia, informarea conducerii statului, a structurilor acestuia, opiniei publice și populației referitor la situația din domeniu;

– elaborarea și asigurarea programelor complexe de asigurare a *securității criminologice*;

– crearea, dezvoltarea, dotarea, instruirea și menținerea în stare de eficiență a forțelor și mijloacelor pentru subiecții asigurării *securității criminologice*;

– protecția persoanei și a patrimoniului, a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei, asigurarea unei activități eficiente a subiecților implicați în activități de prevenire a criminalității și atragerea la răspundere a persoanelor vinovate de comiterea infracțiunilor contra obiectelor protecției criminologice;

– crearea în societate a premiilor moral-psihologice necesare pentru asigurarea securității criminologice, cu implicarea păturilor largi ale populației.

Dincolo de cele expuse, o atenție distinctă merită *subiecții* care asigură securitatea criminologică. În funcție de subiecții care asigură securitatea criminologică, în literatura de specialitate se trasează o delimitare clară între *securitatea publică* și cea *privată* [4, p. 5].

Securitatea publică, fiind parte a *securității naționale*, reprezintă un sistem de măsuri statale și nestatale, bazate pe lege, cu caracter politic, social, economic, juridic și organizatoric, orientate spre identificarea cauzelor și condițiilor ce favorizează săvârșirea infracțiunilor și contravențiilor, prevenirea, curmarea, cercetarea lor, precum și înfăptuirea justiției [10, p. 14]. Respectiv, *securitatea publică* constituie un element component al *securității interne* a statului care ține de starea ordinii de drept, de protecția populației, avutului public și privat, a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei față de amenințările din interiorul țării [10, p. 16].

Din cele expuse, se poate deduce clar că asigurarea *securității publice* se circumscrie, în principal,

competenței legale a organelor de drept (poliției [20, p. 70-77]), aceasta fiind orientată în următoarele direcții principale [12, p. 17-18; 5, p. 37-91]: asigurarea securității statului; asigurarea securității individului; paza bunurilor materiale. Într-un sens mai larg însă, drept subiecți ce *asigură securitatea publică* sunt recunoscute a fi toate elementele structurii sociale: statul reprezentat de puterile legislativă, executivă și judecătorească, organele autoadministrării locale, cetățenii, organizațiile obștești etc. [6, p. 96; 13, p. 12].

Securitatea criminologică privată, aceasta este definită ca „starea obiectivă în care nimeni sau nimic nu poate sau nu prejudiciază în mod criminal interesele legitime ale unei întreprinderi, organizații, instituții sau persoane particulare, datorită măsurilor private luate în acest sens” [4, p. 5; 3, p. 5]. Or, într-o formulă mai concisă, *securitatea criminologică privată* presupune activitatea privată de asigurare a *securității antitrimă* [2, p. 86].

După cum se poate observa, *securitatea criminologică privată* este asigurată fie de către însuși beneficiar/subiect (prin asemenea măsuri individuale precum demarcarea proprietății, înălțarea gardurilor, instalarea lacătelor, întreținerea câinilor și multe altele [3, p. 6]), fie de către profesioniști particulari sau agenții specializate [4, p. 7]. În acest ultim caz, este important că activitatea de *asigurare a securității criminologice private* nu se reduce la crearea de obstacole fizice în fața eventualelor atentate criminale, ci include și diferite măsuri (analitice, investigative) de depistare a factorilor de pericol criminal [4, p. 6]. Vom preciza în context că pentru satisfacerea acestei necesități s-au dezvoltat activități profesionale private de oferire a serviciilor (gardă de corp) sau mijloacelor (camere video) de prevenire și protecție împotriva atentatelor criminale. Importanța unei astfel de activități a dus la o extindere enormă a acesteia în sec. al XX-lea, la moment, în multe țări, efectivele lucrătorilor din domeniul *securității private* depășind considerabil numărul polițiștilor [3, p. 7].

În concluzie, generalizând



asupra subiectului, constatăm că *securitatea criminologică* este caracterizată prin următoarele semne definitorii:

– este starea sistemului social, care constă în capacitatea și posibilitatea acestuia de a preveni și a se apăra eficient de pericole și amenințări criminale și de a înlătura consecințele negative;

– este o stare obiectivă de protecție, dar și subiectivă întrucât, presupune și conștientizarea de către cetățeni a siguranței față de pericolul criminal (argument important invocat întru susținerea implementării securității criminologice în politica penală a Republicii Moldova [11, p. 38-42]);

– obiectul securității criminologice îl constituie drepturile și libertățile persoanei, interesele legitime ale persoanei, interesele vitale ale societății și ale statului, de asemenea, sistemul de relații sociale chemat să garanteze realizarea acestor interese;

– interesele ca valori sociale (libertatea, viața, patrimoniul, libera activitate de antreprenoriat, suveranitatea etc.) sunt protejate împotriva pericolului și amenințărilor criminale (trăsătură ce în viziunea noastră permite delimitarea securității criminologice de alte dimensiuni ale securității);

– starea de protecție a obiectului și siguranța acestuia se realizează prin mijloace specifice (preventive și represive) de către subiecții sistemului de asigurare a securității criminologice (încă un argument în evidențierea securității criminologice ca formă distinctă a securității);

– asigurarea securității criminologice a persoanei, societății, statului trebuie să fie realizată în baza unui cadru juridic adecvat, fundamentat pe *politica națională în domeniul anticrimă* (politica criminologică și politica penală).

Referințe bibliografice

1. Babaev M., Bujor V. *Noțiunea de securitate criminologică*. În: Revista de criminologie, drept penal și criminalistică, 2003, nr. 1-2.
2. Bejan O. *Dicționar de Criminologie*. Chișinău, Ericon SRL, 2009. 104 p.
3. Bejan O., Bujor V. *Bazele asigurării securității criminologice private: (material*

didactic). Chișinău, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, 2016 (Tipogr. „Bora grup”), 210 p.

4. Bejan O., Bujor V. *Elemente de teoria securității criminologice private (material didactic)*. Chișinău, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, 2014. 98 p.

5. Beșleagă Gr., Guțuleac V. *Asigurarea securității publice în timpul tulburărilor și dezordinilor de masa*. Chișinău, Academia de poliție Ștefan cel Mare, 1998. 183 p.

6. Bujor V. *Referințe asupra conceptului de securitate criminologică*. În: Criminalitatea în Republica Moldova: starea actuală, tendințele, măsurile de prevenire și combatere. Materialele conferinței științifico-practice internaționale, 18-19 aprilie 2003, p. 94.

7. Bujor V., Bejan O. *Curs elementar de criminologie*. Chișinău, Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, 2016 (Tipogr. „Bora grup”), 129 p.

8. Bujor V., Clășevici A. *Unele aspecte ale concepției de securitate criminologică a întreprinderii*. În: Conceptul de dezvoltare a statului de drept în Moldova și Ucraina în contextul proceselor de eurointegrare. Conferința internațională științifico-practică. Chișinău, Republica Moldova, 4-5 noiembrie 2016, p. 197-200.

9. Costache Gh. *Securitatea persoanei reflectată în concepția internațională a securității umane și strategia securității naționale a Republicii Moldova*. În: Jurnal Juridic Național: Teorie și practică, nr. 3, 2018, p. 4-9.

10. Cușnir V. *Conceptul securității publice*. În: Poliția și securitatea publică, materialele conferinței științifico-practice din 9 decembrie 2002. Chișinău, Academia „Ștefan cel Mare”, 2003, p. 14-16.

11. Iacob I. *Spre o teorie a securității criminologice*. În: Legea și viața, 2014, nr. 7, p. 38-42.

12. Zavatin V. *Securitatea publică: perspective legislative*. În: Poliția și securitatea publică, materialele conferinței științifico-practice din 9 decembrie 2002. Chișinău, Academia „Ștefan cel Mare”, 2003, p. 17-19.

13. Babaev M., Bujor V. *К вопросу об обеспечении криминологической безопасности*. В: Закон и Жизнь, 2003, № 1, с. 8.

14. Babaev M.M. *Криминологическая безопасность в системе национальной безопасности (опыт структурного анализа)*. В: Криминологический журнал, 2005, № 1.

15. Babaev M.M., Плешаков В.А. *Теоретические и прикладные проблемы обеспечения криминологической безопасности*. В: Уголовная политика и проблемы безопасности государства. М., 1998.

16. Бидова Б. *Обеспечение криминологической безопасности России*. В: Наука и образование: хозяйство и экономика; предпринимательство; право и управление, 2014, № 2 (45), с. 51-55.

17. Горшенков А.Г., Горшенков Г.Г., Горшенков Г.Н. *Информационная преступность: криминологическая безопасность личности, угрозы и меры ее защиты*. В: Вестник нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. Серия: Право, 2003, № 1, с. 13-16.

18. Горшенков Г. Г., *Антикриминальная безопасность личности*. Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук, Ставрополь, 2009. 447 с.

19. Горшенков Г.Г. *Антикриминальная безопасность личности. Монография*. Ниж-

ний Новгород, Изд-во Волго-Вят. акад. гос. службы, 2006. 294 с.

20. Горшнев И.А. *Полития в механизме современного демократического государства*. Москва: Юнители-Дана, Закон и Право, 2004. 174 с.

21. Губарева Т.И. *Криминологическая безопасность в системе национальной безопасности. Российской Федерации: к постановке проблемы*. В: Общество и Право, 2012, № 3 (40), с. 172-174.

22. Киснева О.И. *К вопросу о понятии криминологической безопасности*. В: Теоретические и прикладные аспекты современной науки: сборник научных трудов по материалам VIII Международной научно-практической конференции 27 февраля 2015 г.: в 7 ч. / Под общ. ред. М.Г. Петровой. Белгород: Петрова М.Г., 2015, Часть VI, с. 56-59.

23. *Криминология*. Учебник для вузов. Научный редактор Аванесов Г. А., Москва, ЮНИТИ, 2006. 495 с.

24. Лебедев С.Я. *Криминологическая безопасность в системе национальной безопасности России*. В журнале Российский криминологический взгляд. 2006, № 3, с. 104-110.

25. Плешаков В.А. *Криминологическая безопасность в системе национальной безопасности (опыт структурного анализа)*. В: Криминологический журнал, 2005, № 1, с. 5-9.

26. Плешаков В.А. *Криминологическая безопасность и ее обеспечение в сфере взаимодействия организованной преступности и преступности несовершеннолетних*. М., Академия управления МВД России, 1998.

27. Плешаков В.А. *Криминологическая безопасность и система ее обеспечения в современных условиях*. В: Россия в современном мире: проблемы, поиски, решения: Научные труды ИМПЭ им. А.С. Грибоедова, Выпуск 2005 г. М., Институт международного права и экономики имени А.С. Грибоедова, 2005, с. 211.

28. Симоненко Д.А. *Теория криминологической безопасности и её социологическое обеспечение*. В: Криминологический журнал, 2006, № 9.

29. Шапиев С.М., *Преступность и общество (криминологическое и теоретико-прикладное исследование)*. Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук. Спб., 2000, 450 с.

Valeriu BUJOR,
doctor în drept,
profesor universitar,
Institutul de Științe Penale și
Criminologie Aplicată
Andrei CLĂȘEVICI,
doctorand, ULIM

Valeriu BUJOR,
docteur en droit, professeur
universitaire,
Institut des Sciences Pénales et
Criminologie Appliquée
Andrei CLĂȘEVICI,
doctorand, ULIM